WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 4 marca 2010 r. *

W sprawie C-38/06

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 24 stycznia 2006 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez G. Wilmsa oraz M. Afonso, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Portugalskiej, reprezentowanej przez L. Ineza Fernandesa, Â. Seiçę Nevesa i J. Gomesa oraz przez C. Guerrę Santos, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

* Język postępowania: portugalski.

popieranej przez:

Królestwo Danii, reprezentowane przez Molde Jørgena, działającego w charakterze pełnomocnika,

Republikę Grecką, reprezentowaną przez E.M. Mamounę oraz K. Boskovitsa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

Republikę Włoską, reprezentowaną przez I. Bruni, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez G. De Bellisa, avvocato dello Stato, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

Republikę Finlandii, reprezentowaną przez A. Guimaraes-Purokoski, działającą w charakterze pełnomocnika,

interwenienci,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, E. Levits, A. Borg Barthet (sprawozdawca), M. Ilešič i M. Safjan, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 stycznia 2010 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swojej skardze Komisja Wspólnot Europejskich zwraca się do Trybunału o stwierdzenie, że wskutek odmowy obliczenia i udostępnienia Komisji środków własnych należnych z tytułu przywozu sprzętu i wyposażenia o zastosowaniu wyłącznie wojskowym w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2002 r., a także wskutek odmowy uiszczenia odsetek za zwłokę od tych należności, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyły na mocy art. 2, 9–11 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 155, s. 1), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 1355/96 z dnia 8 lipca 1996 r. (Dz.U. L 175, s. 3) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1552/89") – w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 30 maja 2000 r., oraz na mocy tych samych przepisów rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 130, s. 1) – od dnia 31 maja 2000 r.

Ramy prawne

2 Artykuł 2 ust. 1 decyzji Rady 88/376/EWG, Euratom z dnia 24 czerwca 1988 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. L 185, s. 24) i 94/728/WE, Euratom z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 293, s. 9), stanowi:

„Środki własne wprowadzone do budżetu Wspólnot składają się z następujących przychodów:

[…]

b) ceł Wspólnej taryfy celnej oraz innych ceł ustalonych lub tych, które zostaną ustalone przez instytucje Wspólnot w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, i ceł na produkty podlegające Traktatowi ustanawiającemu Europejską Wspólnotę Węgla i Stali;

[…]".

3 Artykuł 20 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, s. 1) (zwanego dalej „Wspólnotowym kodeksem celnym"), stanowi:

„1. W przypadku powstania długu celnego należności wymagane zgodnie z prawem określane są na podstawie taryfy celnej Wspólnot Europejskich.

[…]

3. Taryfa celna Wspólnot Europejskich obejmuje:

a) towarową Nomenklaturę Scaloną;

[…]

c) stawki i inne elementy opłat normalnie stosowane do towarów objętych Nomenklaturą Scaloną odnośnie do:

— ceł

[…]

d) preferencyjne środki taryfowe określone w umowach zawartych przez Wspólnotę z niektórymi krajami lub grupami państw, w których przewidziane jest stosowanie preferencji taryfowych;

e) preferencyjne środki taryfowe przyjęte jednostronnie przez Wspólnotę wobec niektórych państw, grup państw lub terytoriów;

f) autonomiczne zawieszenia przewidujące obniżenie należności celnych przywozowych lub zwolnienia z należności celnych przywozowych za niektóre towary;

g) inne środki taryfowe przewidziane innymi przepisami wspólnotowymi.

[…]".

4 Artykuł 217 ust. 1 Wspólnotowego kodeksu celnego stanowi:

„Każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego, zwana dalej »kwotą należności«, obliczana jest przez organy celne, z chwilą gdy znajdą się one w posiadaniu niezbędnych informacji,

oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie).

[…]".

5 W ramach udostępnienia Komisji środków własnych Wspólnot, Rada Unii Europejskiej przyjęła rozporządzenie nr 1552/89 obowiązujące w okresie rozpatrywanym w niniejszej sprawie do dnia 30 maja 2000 r. Rozporządzenie to zostało zastąpione z dniem 31 maja 2000 r. rozporządzeniem nr 1150/2000, które dokonało kodyfikacji rozporządzenia nr 1552/89 bez wprowadzania zmian w jego treści.

6 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1552/89 stanowi:

„1. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, tytuł Wspólnot do środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) decyzji 88/376/EWG, Euratom jest ustalony, gdy zostały spełnione warunki przewidziane w regulacjach celnych dotyczących wpisu tytułu dochodów budżetowych w rachunkach [zaksięgowania należności] i powiadamiania dłużnika.

1a. Datą ustalenia tytułu określonego w ust. 1 jest data zaksięgowania przewidziana w regulacjach celnych.

[…]".

7 Artykuł 9 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 10, każde państwo członkowskie zapisuje środki własne na rachunek otwarty w imieniu Komisji przez swój Skarb Państwa lub organ wyznaczony przez państwo członkowskie.

Taki rachunek jest prowadzony nieodpłatnie".

8 W rozumieniu art. 10 ust. 1 wskazanego rozporządzenia:

„Po potrąceniu 10% tytułem kosztów poboru zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji 88/376/EWG, Euratom wpis środków własnych, określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) i b) tej decyzji dokonywany jest najpóźniej w pierwszym dniu roboczym po 19 dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym tytuł dochodów budżetowych został ustalony zgodnie z art. 2.

[…]".

9 Zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 1552/89:

„Każda zwłoka w dokonaniu wpisu na rachunku, określonym w art. 9 ust. 1 stanowi przyczynę zapłaty przez zainteresowane państwo członkowskie odsetek według stopy

procentowej obowiązującej na rynku pieniężnym państwa członkowskiego w terminie wymagalności w odniesieniu do krótkoterminowych publicznych operacji finansujących, powiększonej o dwa punkty procentowe. Stopa ta rośnie o 0,25 punktu procentowego za każdy miesiąc zwłoki. Tak powiększona stopa stosowana jest do całego okresu zwłoki".

10 Zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 1150/2000:

„Rozporządzenie (EWG, Euratom) nr 1552/89 traci moc.

Odniesienia do wymienionego rozporządzenia są uznawane za odniesienia do niniejszego rozporządzenia i powinny być odczytywane zgodnie z tabelą korelacji przedstawioną w części A Załącznika".

11 Pomijając okoliczność, że rozporządzenia nr 1552/89 i 1150/2000 odsyłają w szczególności, w przypadku pierwszego z nich – do decyzji 88/376, a w przypadku drugiego – do decyzji 94/728, art. 2, 9–11 tych dwóch rozporządzeń są w istocie identyczne.

12 Stopa procentowa w wysokości 10%, o której mowa w art. 10 ust. 1 rozporządzenia nr 1150/2000, została ustalona na 25% decyzją Rady 2000/597/WE, Euratom z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 253, s. 42).

13 Punkt 1 uzasadnienia rzeczonej decyzji stanowi:

„Rada Europejska na posiedzeniu w Berlinie w dniach 24 i 25 marca 1999 r. stwierdziła między innymi, że system środków własnych Wspólnot powinien być sprawiedliwy, przejrzysty, oszczędny, prosty i oparty na kryteriach, które w najlepszy sposób odzwierciedlają możliwości wpłat każdego państwa członkowskiego".

14 Rozporządzenie Rady (WE) nr 150/2003 z dnia 21 stycznia 2003 r. zawieszające należności celne przywozowe na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego (Dz.U. L 25, s. 1), przyjęte na podstawie art. 26 WE w motywie 5 stanowi:

„W celu uwzględnienia ochrony poufnych informacji wojskowych państw członkowskich konieczne jest ustanowienie szczególnych procedur administracyjnych w celu przyznania korzystania z zawieszenia należności celnych. Zgłoszenie dokonane przez właściwe organy państwa członkowskiego, dla którego sił zbrojnych przeznaczone są broń lub sprzęt wojskowy, które mogłoby być również użyte jako zgłoszenie celne zgodnie z wymogiem kodeksu celnego, stanowiłoby właściwą gwarancję spełnienia tych warunków. Zgłoszenie powinno zostać przedłożone w formie certyfikatu. Właściwe jest określenie formy, jaką muszą mieć certyfikaty, jak również zezwolenie na stosowanie technik przetwarzania danych w odniesieniu do tych zgłoszeń".

15 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia warunki autonomicznego zawieszenia należności celnych przywozowych na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego przywożone przez lub w imieniu organów odpowiedzialnych za obronę wojskową państw członkowskich przed państwami trzecimi [z państw trzecich przez organy odpowiedzialne za obronę wojskową państw członkowskich lub w ich imieniu]".

16 Artykuł 3 ust. 2 wskazanego rozporządzenia przewiduje:

„Nie naruszając ust. 1, z przyczyn dotyczących poufności informacji wojskowych certyfikat i przywożone towary można przedłożyć innym organom, wyznaczonym w tym celu przez państwo członkowskie przywozu. W takich przypadkach właściwe organy wydające certyfikat prześlą do 31 stycznia oraz do 31 lipca każdego roku skrócone sprawozdanie z takich operacji przywozowych organom celnym ich państwa członkowskiego. Sprawozdanie obejmuje okres 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc, w którym sprawozdanie ma być przesłane. Sprawozdanie zawiera numery oraz daty wydania certyfikatów, datę przywozu oraz całkowitą wartość i wagę brutto produktów przywiezionych z certyfikatami".

17 Zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 150/2003 znajduje ono zastosowanie od dnia 1 stycznia 2003 r.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

18 Pismem z dnia 21 grudnia 2001 r. w przedmiocie wezwania do usunięcia uchybienia przesłanym w ramach postępowania o naruszenie nr 1990/2039, Komisja powiadomiła Republikę Portugalską, że ta uchybiła zobowiązaniom państwa członkowskiego, zwalniając na podstawie art. 296 WE swój przywóz sprzętu o zastosowaniu wojskowym z należności celnych przewidzianych prawem Unii.

19 Innym pismem z dnia 20 grudnia 2001 r. Komisja zwróciła się do Republiki Portugalskiej o dokonanie obliczenia należności celnych, które jej zdaniem to państwo

członkowskie powinno uiścić z tytułu omawianego przywozu i je jej udostępnić przed dniem 31 marca 2002 r., datą, z którą mają zastosowanie odsetki za zwłokę przewidziane w art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000.

20 Po otrzymaniu w dniu 2 lipca 2002 r. odpowiedzi Republiki Portugalskiej, stwierdzającej, że rozpatrywany przywóz jest zwolniony z należności celnych jako przeznaczony do celów wyłącznie wojskowych oraz że zwolnienie jest konieczne ze względu na ochronę podstawowych interesów w zakresie bezpieczeństwa tego państwa członkowskiego zgodnie z art. 296 WE, Komisja ponownie zwróciła się do Republiki Portugalskiej, pismem z dnia 24 marca 2003 r., o udostępnienie całej kwoty należności celnych ciążących jej zdaniem na tym państwie członkowskim z tytułu przywozu sprzętu wojskowego w latach 1998–2002 oraz danych księgowych niezbędnych dla obliczenia odsetek za zwłokę.

21 Komisja ponownie zwróciła się do Republiki Portugalskiej, pismem w przedmiocie wezwania do usunięcia uchybienia z dnia 17 października 2003 r., o jak najszybsze obliczenie niewypłaconych środków własnych, udostępnienie jej kwoty tych środków i zapłatę odsetek na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 1150/2000.

22 Nie będąc usatysfakcjonowaną argumentami przedstawionymi przez Republikę Portugalską w odpowiedzi z dnia 9 stycznia 2004 r., Komisja skierowała do tego państwa członkowskiego w dniu 18 października 2004 r. uzasadnioną opinię, wzywając je do podjęcia niezbędnych środków w celu zastosowania się do tej opinii w terminie dwóch miesięcy od daty jej otrzymania.

23 W dniu 6 października 2004 r. Republika Portugalska przesłała Komisji uzupełniające odpowiedzi na pismo w przedmiocie wezwania do usunięcia uchybienia z dnia 17 października 2003 r.

24 Ponieważ Republika Portugalska ostatecznie nie odpowiedziała na uzasadnioną opinię i nie wpłaciła środków własnych ani odsetek, Komisja wniosła niniejszą skargę.

25 Postanowieniem z dnia 24 maja 2006 r. prezes Trybunału dopuścił Królestwo Danii, Republikę Grecką, Republikę Włoską i Republikę Finlandii do udziału w sprawie w charakterze interwenientów popierających żądania Republiki Portugalskiej.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

26 Republika Portugalska uważa, że niniejsza skarga jest niedopuszczalna. Zdaniem tego państwa członkowskiego, z brzmienia skargi wynika wyraźnie, że Komisja wnosi, by wypłacono jej kwoty odnoszące się do środków własnych, o których wie, że nie zostały ani uiszczone, ani zaksięgowane, ani notyfikowane ani, co oczywiste, pobrane.

27 Tak więc wnosząc o stwierdzenie uchybienia przez Republikę Portugalską pewnym zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, instytucja ta w istocie zwraca się do Trybunału, aby rzeczone państwo członkowskie naprawiło szkodę, którą Komisja rzekomo poniosła wskutek okoliczności, że Republika Portugalska nieprawidłowo nie przystąpiła do pokrycia wierzytelności celnych wskazanych w skardze.

28 Ta rozbieżność między przedmiotem sporu i żądaniem jest, zdaniem Republiki Portugalskiej, sprzeczna z art. 38 § l regulaminu, który zakłada, że przedmiot sporu jest zgodny z żądaniami.

29 Komisja jest zdania, że podniesiony przez Republikę Portugalską zarzut niedopuszczalności jest całkowicie bezpodstawny.

30 Zdaniem Komisji, po pierwsze, kwoty należne budżetowi Unii od Republiki Portugalskiej to kwoty, które to państwo członkowskie powinno było pobrać i przekazać Wspólnocie w wykonaniu zobowiązań ciążących na niej na mocy prawa Unii. Kwestia dotycząca oceny uchybienia tym zobowiązaniom jest kwestią wykładni i stosowania traktatu WE, która należy do właściwości Trybunału na mocy art. 220 WE, w zakresie której art. 226 WE przewiduje szczególną skargę i specjalne postępowanie wszczynane przez Komisję. Właściwość Trybunału jest zatem, zdaniem Komisji, bezsporna.

31 Po drugie, Komisja twierdzi, że nie ma żadnej rozbieżności pomiędzy przedmiotem sporu a jej żądaniami. Skarga wniesiona przez Komisję podlega postanowieniom

art. 226 WE, a jej przedmiotem jest spór z Republiką Portugalską w zakresie stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom, które ciążą na niej na mocy prawa Unii.

32 Po trzecie, Komisja jest zdania, że nie można zgodzić się z twierdzeniem Republiki Portugalskiej, iż skarga jest niedopuszczalna z tego powodu, że nie ma praktycznych możliwości podjęcia środków prowadzących do wykonania wyroku, który ma zostać wydany. W każdym razie jest bezsporne, że praktyczne trudności, o charakterze faktycznym lub prawnym, które Republika Portugalska mogłaby napotkać przy podejmowaniu środków w celu wykonania tego wyroku, w żadnym razie nie stanowią przeszkody dla dopuszczalności skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wniesionej przeciwko temu państwu przez Komisję.

Ocena Trybunału

33 Należy stwierdzić, że Komisja, wnosząc niniejszą skargę, dąży do stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom wynikającym z art. 2 i 9–11 rozporządzeń nr 1552/89 i 1150/2000.

34 W tym względzie wystarczy wskazać, że z samego brzmienia skargi Komisji wynika, że wniosła ona wyłącznie o stwierdzenie podnoszonego uchybienia, nie żądając od Trybunału o zastosowanie do zainteresowanego państwa członkowskiego określonych środków.

35 Brak jest zatem jakiejkolwiek rozbieżności pomiędzy przedmiotem sporu a żądaniami przedstawionymi przez Komisję.

36 W konsekwencji, skargę Komisji należy uznać za dopuszczalną.

Co do istoty

Argumentacja stron

37 Komisja podnosi, że Republika Portugalska niesłusznie powołuje się na art. 296 WE w celu odmówienia zapłaty należności celnych, gdyż ich pobranie nie stanowi zagrożenia dla podstawowych interesów bezpieczeństwa tego państwa członkowskiego.

38 Jeśli chodzi o wykładnię art. 296 WE, Komisja uważa, że Republika Portugalska może zwolnić z należności celnych przywóz sprzętu o przeznaczeniu wyłącznie wojskowym jedynie w razie spełnienia przesłanek stosowania tego przepisu i w granicach przepisów przyjętych przez Radę w zakresie zwolnienia z takich należności na podstawie art. 26 WE.

39 Ponadto rozporządzenie nr 150/2003 kieruje się zdaniem Komisji podobną logiką, gdyż towary, w odniesieniu do których rozporządzenie to przewiduje zwolnienie z należności celnych, mogą korzystać z tego zwolnienia wyłącznie, gdy spełnione są pewne przesłanki.

40 Komisja uważa, że w świetle wyroku z dnia 16 września 1999 r. w sprawie C-414/97 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. s. I-5585, dotyczącego zwolnień w zakresie podatku od wartości dodanej, wykładni wyjątków od traktatu, przewidzianych w szczególności w art. 296 WE, należy dokonywać w sposób ścisły. Zdaniem Komisji, państwo członkowskie musi udowodnić, że zwolnienie, na którego stosowanie się

powołuje, nie wykracza poza zakres hipotezy tego przepisu oraz że istnieją wyjątkowe okoliczności uzasadniające konieczność odstąpienia od zasad wspólnej taryfy celnej. Elementy te wskazane przez Trybunał w dziedzinie podatku od wartości dodanej można, zdaniem Komisji, przetransponować do dziedziny środków własnych.

41 Ponadto Komisja odrzuca argumenty Republiki Portugalskiej w sprawie wzrostu cen importowanego sprzętu wojskowego i optymalizacji zasobów finansowych przeznaczonych na utrzymanie i modernizację jej sił zbrojnych. Zdaniem Komisji, to państwo członkowskie nie przedstawiło żadnych dowodów w postaci wyliczeń, które pozwalałyby na stwierdzenie zagrożenia jej zdolności obronnych.

42 Komisja stwierdza, w odniesieniu do ochrony tajemnicy wojskowej, na którą powołała się Republika Portugalska, uzasadniając zwolnienie od należności celnych sprzętu wojskowego przywożonego z państw trzecich, że ochrona tajemnicy wojskowej dotyczy wyłącznie sposobów kontroli przywożonych towarów i nie wpływa na obowiązek uiszczenia należności celnych przewidzianych prawem Unii.

43 Komisja uważa zatem, że Republika Portugalska może przyjąć wewnętrzne środki organizacji swojej administracji gwarantujące poufność, do której dąży. Stanowisko to znajduje oparcie w rozporządzeniu nr 150/2003, które uwzględnia ochronę tajemnicy wojskowej państw członkowskich.

44 W odniesieniu do tajemnicy wojskowej podniesionej przez Republikę Portugalską, Komisja wyraża wątpliwości co do prawdziwości podniesionego uzasadnienia. Wiele informacji odnoszących się do przywozu sprzętu o zastosowaniu wojskowym tego państwa członkowskiego, których treść znacznie przekracza poziom szczegółowości wymagany do uiszczenia należności celnych wobec Wspólnoty, jest wpisanych do rejestru broni konwencjonalnej ONZ, w którym Republika Portugalska zamieszcza

roczne podsumowanie głównego przywozu broni konwencjonalnej przez siebie dokonanego, i jest wymienionych w raportach o handlu bronią i sprzętem wojskowym, które publikują główne państwa eksportujące, przy czym wszystkie te informacje są łatwo dostępne ogółowi zainteresowanych.

45 Co się tyczy spójności działań Komisji z przyjęciem rozporządzenia nr 150/2003, Komisja odrzuca zarzuty Republiki Portugalskiej zmierzające do wykazania, że działania te nie wpisują się w sposób spójny w treść tego rozporządzenia.

46 Komisja przypomina, że zgodnie z art. 211 WE jej głównym zadaniem jest czuwanie nad właściwym stosowaniem prawa Unii oraz że uwzględnienie przez nią interesów państw członkowskich i Unii, gdy korzysta ze swego prawa inicjatywy ustawodawczej w celu ustanowienia lepiej dostosowanych do tych interesów przepisów prawnych, nie zwalnia państw członkowskich z ich zobowiązań wynikających z prawa Unii obowiązującego przed wejściem w życie tych nowych przepisów, takich jak w niniejszej sprawie rozporządzenie nr 150/2003, ani nie zwalnia Komisji z obowiązków powierzonych jej na mocy art. 211 WE.

47 Co się tyczy zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa, Komisja uważa, że uwzględniła te zasady, żądając zaległych należności celnych jedynie za okres od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2002 r., podczas gdy w rzeczywistości naruszenie obejmuje okres znacznie dłuższy.

48 Republika Portugalska uważa, że art. 296 WE stanowi ogólne odstępstwo od wszelkich innych postanowień traktatu ograniczone jedynie, zgodnie z art. 298 akapit pierwszy WE, wyliczeniem broni zawartym w wykazie przygotowanym przez decyzję Rady nr 255/58 z dnia 15 kwietnia 1958 r. oraz mechanizmem umożliwiającym Komisji lub któremukolwiek państwu członkowskiemu zwrócenie się bezpośrednio do Trybunału, w przypadku uznanego za nadużycie wykorzystania odstępstwa przewidzianego w art. 296 WE, zgodnie z art. 298 akapit drugi WE.

49 Republika Portugalska uważa, że wyjąwszy te warunki, państwa członkowskie dysponują uprawnieniami dyskrecjonalnymi przy określaniu środków zagrażających żywotnym interesom ich bezpieczeństwa. Te uprawnienia państw członkowskich do jednostronnego przyjmowania środków stanowiących odstępstwo od postanowień traktatu są uzasadnione względami związanymi z poszanowaniem suwerenności, integralności terytorialnej i ochrony państw członkowskich. Równowaga instytucjonalna Wspólnoty wymaga również, by każde państwo członkowskie było odpowiedzialne za określenie środków, które uzna za niezbędne dla ochrony żywotnych interesów swojego bezpieczeństwa.

50 Zdaniem Republiki Portugalskiej stanowisko Trybunału w ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii jest określone perspektywą stosowania przepisów szóstej dyrektywy Rady z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. L 145, s. 1) w świetle art. 296 WE.

51 Republika Portugalska opiera swe rozumowanie w zakresie wykładni art. 296 WE na wyroku Sądu z dnia 30 września 2003 r. w sprawie T-26/01 Fiocchi munizioni przeciwko Komisji, Rec. s. II-3951, który stanowi w pkt 58, że art. 296 WE jest w odniesieniu do czynności, które obejmuje, i przesłanek, które określa, przepisem o charakterze generalnym, który może wpływać na wszystkie przepisy wspólnego prawa traktatu. Ponadto z wyroku tego wynika, że art. 296 ust. 1 lit. b) WE nadaje państwom członkowskim szczególnie szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych w ocenie potrzeb w zakresie takiej ochrony.

52 Jeśli chodzi o spójność działań Komisji, Republika Portugalska ponownie podkreśliła, że Komisja złożyła już w 1988 r. wniosek legislacyjny. Tak więc cel niniejszej skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nie jest zgodny z rolą odgrywaną przez Komisję w ramach ustanowienia tego rozporządzenia, które ponadto wprowadza dłuższą listę wyposażenia wojskowego zwolnionego z należności celnych aniżeli decyzja nr 255/58.

53 Republika Portugalska dodała, że przez lata Komisja nie odnosiła się do praktyki tego państwa członkowskiego, jak również znacznej liczby innych państw członkowskich, polegającej na zwalnianiu z należności celnych przywozu sprzętu o zastosowaniu wojskowym. W konsekwencji, zarówno przedstawienie w 1988 r. przez Komisję projektu rozporządzenia Rady w sprawie zawieszenia ceł na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego, jak i stały brak reakcji ze strony Komisji przez okres czternastu lat oddzielający ten projekt od ustanowienia rozporządzenia nr 150/2003, były źródłem uzasadnionych oczekiwań państw członkowskich, pozwalających im uznać, że Komisja milcząco przychyla się do ich praktyki, i stwierdzić, iż jest ona zgodna z prawem Unii.

54 W świetle motywu drugiego rozporządzenia nr 150/2003 „[w] interesie Wspólnoty leży, aby państwa członkowskie mogły nabywać najbardziej zaawansowane technologicznie i odpowiednie rodzaje broni i sprzętu wojskowego dla swoich sił zbrojnych. W następstwie gwałtownego rozwoju technicznego w tym sektorze przemysłu w skali ogólnoświatowej normalną praktyką stosowaną przez organy państw członkowskich odpowiedzialne za obronę narodową jest nabywanie broni i sprzętu wojskowego od producentów lub innych dostawców znajdujących się w państwach trzecich. Biorąc pod uwagę interes bezpieczeństwa państw członkowskich, zgodne z interesami Wspólnoty jest, aby niektóre z tych rodzajów broni i sprzętu wojskowego mogły być przywożone ze zwolnieniem z należności celnych przywozowych". Republika Portugalska stwierdza, że interes Wspólnoty nie powstał wraz z opublikowaniem rozporządzenia nr 150/2003, lecz że był u podstaw listy przyjętej na mocy decyzji nr 255/58 oraz rzeczonego projektu złożonego w 1988 r.

55 W zakresie ochrony tajemnicy wojskowej państw członkowskich Republika Portugalska podkreśla potrzebę, by informacje na temat wyposażenia sił zbrojnych były zastrzeżone wyłącznie dla obrony narodowej, które mogłoby być zagrożone, jeśli należności celne byłyby stosowane do produktów przeznaczonych do użytku wojskowego, gdyż stosowanie takich należności zakłada możliwość przeprowadzenia przez organy celne fizycznej kontroli towarów. Nie wystarczyłoby – jak sugeruje Komisja – by powierzyć kontrolę sprzętu wojskowego ograniczonej liczbie „zaufanych funkcjonariuszy".

56 Zdaniem Republiki Portugalskiej, okoliczność, że kontrole celne przywozu sprzętu wojskowego mogą naruszyć ochronę tajemnicy wojskowej, została zaakceptowana przez Komisję przed dniem wejścia w życie rozporządzenia nr 150/2003, o czym świadczy motyw 5 tego rozporządzenia, który stanowi, że „[w] celu uwzględnienia ochrony poufnych informacji wojskowych państw członkowskich konieczne jest ustanowienie szczególnych procedur administracyjnych w celu przyznania korzystania z zawieszenia należności celnych. […]".

57 Co się tyczy argumentów przedstawionych przez Komisję na temat publikacji różnych informacji, łatwo dostępnych ogółowi zainteresowanych, a dotyczących przywozu sprzętu wojskowego przez Republikę Portugalii, to państwo członkowskie zapewnia, że informacje uznane za „tajne" lub „poufne" nigdy nie są ujawniane, i dostarcza szereg dokumentów uznanych za takie w celu uzasadnienia swoich twierdzeń.

Ocena Trybunału

58 Należy na wstępie wskazać, że w kilku niedawno wydanych orzeczeniach Trybunał miał okazję rozstrzygać (zob. wyroki z dnia 15 września 2009 r.: w sprawie C-284/05 Komisja przeciwko Finlandii, Zb.Orz. s. I-11705; w sprawie C-294/05 Komisja przeciwko Szwecji, Z.Orz. s. I-11777; w sprawie C-387/05 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-11831; w sprawie C-409/05 Komisja przeciwko Grecji, Zb.Orz. s. I-11859; w sprawie C-461/05 Komisja przeciwko Danii, Zb.Orz. s. I-11887; w sprawie C-239/06 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-11913) w przedmiocie pytań identycznych do podniesionych w ramach niniejszej sprawy. Należy zatem zastosować zasady wypracowane we wspomnianych wyrokach.

59 Po sprecyzowaniu tej okoliczności należy na wstępie przypomnieć, że Wspólnotowy kodeks celny przewiduje pobranie należności celnych od przywozu towarów o wojskowym przeznaczeniu, takich jak omawiane towary, pochodzących z państw trzecich. Żaden przepis przepisów celnych Unii nie przewidywał dla okresu obejmującego sporne przywozy, tj. od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2002 r.

szczególnych zwolnień z należności celnych od przywozów tego rodzaju towarów. W rezultacie w odniesieniu do tego okresu nie istniało również wyraźne zwolnienie z obowiązku wpłacenia właściwym władzom należnych ceł i, stosownie do okoliczności, odsetek za zwłokę (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 47).

60 Ponadto z okoliczności przyjęcia rozporządzenia nr 150/2003 przewidującego zawieszenie należności celnych na niektóre rodzaje broni i sprzętu wojskowego od dnia 1 stycznia 2003 r. można wywnioskować, że prawodawca Unii przyjął założenie, że obowiązek zapłacenia wskazanych należności celnych istniał przed tym dniem (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 48).

61 Republika Portugalska na żadnym etapie postępowania nie zaprzeczyła istnieniu spornych przywozów w branym pod uwagę okresie. Ograniczyła się ona do podważenia prawa Wspólnoty do środków własnych, o których mowa, podnosząc, że na podstawie art. 296 WE obowiązek zapłacenia należności celnych od sprzętu wojskowego przywożonego z państw trzecich naruszałby w poważnym stopniu jej podstawowe interesy bezpieczeństwa.

62 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, chociaż do państw członkowskich należy podjęcie środków zmierzających do zagwarantowania ich bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, nie wynika z tego, że takie środki nie są wcale objęte zastosowaniem prawa Unii (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo). Jak bowiem orzekł już Trybunał, traktat ustanawia wyraźne odstępstwa mające zastosowanie w okolicznościach zagrażających bezpieczeństwu publicznemu wyłącznie w art. 30 WE, 39 WE, 46 WE, 58 WE, 64 WE, 296 WE i 297 WE, które odnoszą się do wyjątkowych i w wyraźny sposób ograniczonych przypadków. Z artykułów tych nie można wysnuć wniosku, że traktat zawiera na stałe wpisany weń ogólny wyjątek wyłączający wszelkie środki podejmowane ze względów bezpieczeństwa publicznego z zakresu prawa Unii. Uznanie istnienia takiego wyjątku, bez względu na określone w traktacie szczególne wymogi,

mogłoby zagrozić wiążącemu charakterowi prawa Unii i jego jednolitemu stosowaniu (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Ponadto odstępstwa przewidziane w art. 296 WE i 297 WE muszą, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym odstępstw od podstawowych swobód (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo), podlegać ścisłej wykładni.

64 Jeśli chodzi w szczególności o art. 296 WE, należy zauważyć, że chociaż artykuł ten odnosi się do środków, jakie państwo członkowskie może uznać za konieczne dla ochrony podstawowych interesów swego bezpieczeństwa lub informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z tymi interesami, nie można interpretować go w ten sposób, że przyznaje państwom członkowskim uprawnienie do odstąpienia od przepisów traktatu wyłącznie w wyniku powołania się na wskazane interesy (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 52).

65 Ponadto w dziedzinie podatku od wartości dodanej Trybunał w ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii stwierdził rozważane uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego z uwagi na fakt, że Królestwo Hiszpanii nie wykazało, iż ustanowione w prawie hiszpańskim zwolnienie z tego podatku przywozów i zakupów uzbrojenia, amunicji i sprzętu o wyłącznie wojskowym przeznaczeniu, było uzasadnione w rozumieniu art. 296 ust. 1 lit. b) WE koniecznością ochrony podstawowych interesów bezpieczeństwa tego państwa członkowskiego (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 53).

66 W rezultacie to państwo członkowskie, które chce skorzystać z możliwości powołania się na art. 296 WE, ma wykazać konieczność zastosowania tego odstępstwa w celu ochrony jego podstawowych interesów bezpieczeństwa (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 54).

67 W świetle tych rozważań nie można zgodzić się, aby państwo członkowskie powoływało się na wzrost kosztów sprzętu wojskowego z uwagi na zastosowanie należności celnych od przywozu takiego sprzętu pochodzącego z państw trzecich, w celu uniknięcia ciążących na nim obowiązków wynikających z wymogu solidarności finansowej wobec budżetu Unii, ze szkodą dla innych państw członkowskich, które pobierają i wpłacają należności celne dotyczące takiego przywozu (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 55).

68 Jeśli chodzi o argument, zgodnie z którym procedury celne Unii nie mogą zapewnić bezpieczeństwa Republiki Greckiej w świetle wymogów poufności zawartych w porozumieniach podpisanych z państwami eksportującymi, należy podkreślić – jak słusznie zauważa Komisja – że stosowanie systemu celnego Unii wymaga działania ze strony urzędników unijnych i krajowych, którzy zobowiązani są stosownie do okoliczności do zachowania poufności w przypadku przetwarzania szczególnie chronionych danych, co pozwala na ochronę podstawowych interesów bezpieczeństwa państw członkowskich (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 56).

69 Ponadto stopień szczegółowości zgłoszeń, które państwa członkowskie powinny uzupełniać i przekazywać Komisji w sposób okresowy, nie jest tego rodzaju, aby mógł prowadzić do naruszenia interesów rzeczonych państw członkowskich w dziedzinie zarówno bezpieczeństwa, jak i poufności.

70 W tej sytuacji i zgodnie z art. 10 WE dotyczącym obowiązku państw członkowskich dotyczącego ułatwienia wypełnienia zadania Komisji polegającego na czuwaniu nad przestrzeganiem traktatu, państwa te są zobowiązane do udostępnienia tej instytucji dokumentów koniecznych do sprawdzenia prawidłowości transferu środków własnych Wspólnoty. Jednakże taki obowiązek nie stoi na przeszkodzie, aby państwa członkowskie w poszczególnych przypadkach i wyjątkowo, na podstawie art. 296 WE, mogły ograniczyć przekazywanie informacji do określonych części danego dokumentu lub odmówić zupełnie ich przekazania (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 58).

71 W świetle powyższych uwag Republika Portugalska nie wykazała, że zostały spełnione przesłanki konieczne do zastosowania art. 296 WE.

72 Jeśli chodzi wreszcie o argumenty Republiki Portugalskiej mające wykazać, że z uwagi na przedłużający się brak działania ze strony Komisji, a także przyjęcie rozporządzenia nr 150/2003, to państwo członkowskie mogło w uzasadniony sposób uznać, że Komisja nie wniesie niniejszej skargi, bowiem w sposób dorozumiany zaakceptowała odstępstwo w tej dziedzinie, należy przypomnieć, że Komisja na żadnym etapie postępowania nie odeszła od swego zasadniczego stanowiska.

73 W swoim oświadczeniu w ramach negocjacji dotyczących rozporządzenia nr 150/2003 Komisja w jednoznaczny sposób wyraziła wolę dalszego dochodzenia należności celnych, które powinny były zostać uiszczone za okres poprzedzający wejście w życie tego rozporządzenia, i zastrzegła sobie prawo podjęcia wszelkich działań w tym względzie.

74 W świetle powyższego, odmawiając obliczenia i udostępnienia Komisji środków własnych należnych z tytułu przywozu sprzętu i wyposażenia o zastosowaniu wyłącznie wojskowym dokonanego w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2002 r., a także odmawiając uiszczenia odsetek za zwłokę od tych należności, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyły, odpowiednio, na mocy art. 2 i 9–11 rozporządzenia nr 1552/89 – w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 30 maja 2000 r. i na mocy tych samych przepisów rozporządzenia nr 1150/2000 – w okresie od dnia 31 maja 2000 r. do dnia 31 grudnia 2002 r.

W przedmiocie kosztów

75 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Portugalskiej kosztami postępowania, a ta przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

76 Zgodnie z art. 69 § 4 akapit pierwszy regulaminu Królestwo Danii, Republika Grecka, Republika Włoska i Republika Finlandii, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) **Odmawiając obliczenia i udostępnienia Komisji Wspólnot Europejskich środków własnych należnych z tytułu przywozu sprzętu i wyposażenia o zastosowaniu wyłącznie wojskowym dokonanego w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 31 grudnia 2002 r., a także odmawiając uiszczenia odsetek za zwłokę od tych należności, Republika Portugalska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyły, odpowiednio, na mocy art. 2 i 9–11 rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonującego decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 1355/96 z dnia 8 lipca 1996 r. – w okresie od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 30 maja 2000 r. i na mocy tych samych przepisów rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot – w okresie od dnia 31 maja 2000 r. do dnia 31 grudnia 2002 r.**

2) Republika Portugalska zostaje obciążona kosztami postępowania.

3) Królestwo Danii, Republika Grecka, Republika Włoska i Republika Finlandii pokrywają własne koszty.

Podpisy